

Συνεργοί στην δωρεάν σωτηρία (Εφес. β 4-10) (Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας Λαμπρόπουλος)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

Συνηθισμένος τρόπος προσέλκυσης του καταναλωτικού κοινού είναι η αναγραφή των λέξεων «δωρεάν» η «προσφορά» πάνω στα διάφορα προϊόντα. Προφανώς αποτελεί απατηλό διαφημιστικό τέχνασμα, και όχι βέβαια φιλανθρωπική πρωτοβουλία της παραγωγού εταιρείας.

Αλήθεια η παραπλάνηση;

Στο σημερινό αποστολικό ανάγνωσμα ο απόστολος Παύλος με χειμαρρώδη λόγο προβάλλει το ύψιστο «προϊόν» της θείας αγάπης, τη σωτηρία μας· και επαναλαμβάνοντας δύο φορές τη φράση «χάριτι εστε σεσωσμένοι» και μία φορά αναφέροντας ότι «Θεού το δώρον» τονίζει πρωτίστως ότι πρόκειται για «δωρεάν» σωτηρία». Εκεί όμως που η επανάληψη γίνεται προκλητική είναι η αναφορά στον ποικίλο πλούτο του Θεού· από την αρχή της επιστολής του προς τους Εφεσίους έχει τέσσερις φορές μιλήσει γι' αυτόν: «πλούτον χάριτος», «πλούτον ελέους», «πλούτον αγάπης», «πλούτον κληρονομίας». Έτσι ένας επιπόλαιος αναγνώστης της επιστολής θα μπορούσε άνετα να ενθουσιαστεί εκτιμώντας ότι με ένα τόσο πλούσιο και τόσο εύπλαχνο δωρεοδότη Κύριο, οπωσδήποτε είναι «πλατεία η πύλη και ευρύχωρος η οδός η απάγουσα» στη σωτηρία.

Σίγουρα μία τέτοια εκτίμηση αποτελεί ολέθρια διαστρέβλωση του αποστολικού κηρύγματος, που δυστυχώς «ευδοκίμησε» στη δυτική χριστιανοσύνη. Ένας Αμερικανός, που μεταστράφηκε στην Ορθοδοξία, γράφει χαρακτηριστικά: «Μία θλιβερή συνέπεια της σύγχρονης προτεσταντικής σύγχυσης είναι η απογοήτευση εκείνων, στους οποίους δόθηκε ένας ψεύτικος κατάλογος αγαθών, με πρώτη στη σειρά την άμεση και εύκολη σωτηρία και δεύτερη την υπόσχεση για χωρίς κόπο μετάνοια και εσωτερική αλλαγή· τους δόθηκε να καταλάβουν εσφαλμένα ότι με έναν ανώδυνο και απλοποιητικό τύπο αναγέννησης όλα θα πάνε καλά». Ιδού τα παραπλανητικά «δωρεάν», που αναφέρθηκαν στην αρχή.

Χάρη και χρέος

Οπωσδήποτε δεν είχε καμιά πρόθεση ο Παύλος να «διαφημίσει» τέτοια σωτηρία, όταν έγραφε στους Εφεσίους. Σαφώς θα έφριττε ακούγοντας την απαράδεκτη παρερμηνεία των λόγων του. Και είναι μεν πρόδηλο το κεντρικό μήνυμα όλης της περικοπής ότι η σωτηρία δεν είναι αποτέλεσμα ανθρώπινων προσπαθειών, αλλά δωρεά της χάριτος του Θεού. Ούτε οι αρετές, όπως τις δίδασκαν οι εθνικοί φιλόσοφοι, ούτε η τήρηση του Μωσαϊκού Νόμου (ποιός άραγε τον τηρούσε τέλεια;) μπορούσαν να σώσουν τον άνθρωπο. Ναι, ήμασταν «υιοί της απειθείας» και «τέκνα φύσει οργής»· ήμασταν «νεκροί τοις παραπτώμασι και ταις αμαρτίαις». Και, ναι, ο Θεός μας «συνεζωποίησεν... συνήγειρεν και συνεκάθισεν εν τοις επουρανίοις εν Χριστώ Ιησού». Ας φανταστούμε δικαστή να δικάζει κατηγορούμενο, ένοχο για πολλά εγκλήματα, και από την πολλή του ευσπλαχνία όχι μόνο να τον αθώνει αλλά να τον κάνει συμπάρεδρο στον θρόνο του. Και μάλιστα για να συμβεί αυτό, δέχεται ο επουράνιος Κριτής και Θεός να γίνει «κατακριτος» και να καταδικαστεί από εμάς ως κακούργος στην εσχάτη των ποινών. Πως να μη χαρακτηρίσει ο Παύλος «υπερβάλλοντα» τον πλούτο της χάριτός του; Η υπερβολή, βέβαια, αυτού του πλούτου θα φανεί κυρίως μετά τη μελλοντική έλευση του Σωτήρος, όταν και ο

πρώην διώκτης θα καθίσει, όπως και οι άλλοι απόστολοι, σε θρόνο, για να κρίνουν τις φυλές του Ισραήλ. Όμως ήδη μέσα στην Εκκλησία απολαμβάνουμε την πρόγευση του μεγάλου πλούτου της χάριτος.

Και ο ιερός Χρυσόστομος, προχωρώντας τη σκέψη του Παύλου, υπερθεματίζει: «Ὄντως υπερβάλλων ο πλούτος· ὄντως υπερβάλλον το μέγεθος της δυνάμεως αυτού. Κι αν ακόμα είχες μυριάδες ζωές, δεν θα τις θυσιάζες για Εκείνον; Δεν θα έπρεπε για τον Χριστό και στη φωτιά να είσαι έτοιμος να πέσεις;». Ο άγιος Ιωάννης, αυθεντικό «ηχείο» του Αποστόλου των Εθνών, αβίαστα οδηγείται στην ανάγκη και της δικής μας «συνεργίας», στη δική μας ευθύνη για την προσοικείωση της σωτηρίας. Το λέει ξεκάθαρα και ο ίδιος ο Παύλος ότι σωζόσαστε όχι μόνο «χάριτι» Θεού αλλά και «δια της πίστεως» της δικής μας. Η σωτηρία, λοιπόν, δίδεται μεν δωρεάν, αλλά ούτε μαγικά ούτε υποχρεωτικά σε όλους. Μία εξαναγκαστική σωτηρία, λέει ο άγιος Θεοφύλακτος, θα «ελυμαίνετο το αυτεξούσιον» του ανθρώπου· θα καταργούσε την ελευθερία μας. Θα το πει και στους Ρωμαίους ο Παύλος ότι η σωτηρία προσφέρεται δωρεάν από τον Θεό με το Ευαγγέλιο, που είναι «δύναμις Θεού εις σωτηρίαν (όχι όμως σε όλους απροϋποθέτως αλλά) παντί τω πιστεύοντι». Και φυσικά «η πίστις χωρίς των έργων νεκρά εστιν» (Ιακ. 2,20).

Καρπός και όχι προϋπόθεση

Μόνο που τα έργα δεν προηγούνται αλλά έπονται της σωτηριώδους δωρεάς της θείας χάριτος. Με αυτή την τόσο φωτεινή αποσαφήνιση κλείνει τη σημερινή περικοπή ο θεοφώτιστος Απόστολος. Στη φράση «κτισθέντες εν Χριστώ Ιησού επί έργοις αγαθοίς» προσδιορίζεται επιγραμματικά η σχέση έργων και σωτηρίας με την έννοια ότι τα έργα δεν αποτελούν προϋπόθεση αλλά συνέπεια της σωτηρίας. Γίναμε, δηλαδή, καινούργια κτίση όχι με τα έργα που κάναμε -τα οποία ουσιαστικά μας οδηγούσαν στον θάνατο- αλλά για να κάνουμε καλά έργα, με τα οποία φανερώνεται η αναγέννησή μας. Όσο αυτονόητη είναι η αναπνοή για τον ζωντανό άνθρωπο, τόσο αυτονόητη εκδήλωση του σωσμένου ανθρώπου είναι η αγαθοεργία. Όταν στηρίζουμε τη σωτηρία μας στα έργα μας και νομίζουμε ότι την οφείλουμε σ' αυτά, μεταβάλλουμε τον Χριστιανισμό σε ανθρωποκεντρικό θρήσκευμα, που καθιστά περιττή τη θυσία του Σταυρού και την Ανάσταση του Χριστού.

Σε μία τέτοια περίπτωση, ελάχιστα θα διέφερε ο Χριστιανισμός από τον νομοκεντρικό ιουδαϊσμό αλλά και από την ανθρωποκεντρική προχριστιανική ειδωλολατρία. Οι δύο αυτοί πειρασμοί δεν είναι άγνωστοι στην εποχή μας. Και σήμερα τα είδωλα που δημιουργεί ο ίδιος ο άνθρωπος νομίζει ότι του δίνουν περισσότερη ασφάλεια παρά η υπεύθυνη αποδοχή της χάριτος του Θεού- και επίσης η καταφυγή στην εξωτερική μόνο τήρηση του θρησκευτικού τύπου δημιουργεί μία

στέγη αυτοπροστασίας και γεννάει μία ψευδή ευφορία και ατομική ικανοποίηση. Εναντίον των δύο αυτών ελκυστικών πειρασμών στρέφεται ολόκληρη η Καινή Διαθήκη.

Πηγή: agiazoni.gr